

УДК 338.47

ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Вівчар О.І., аспірант

Тернопільський державний технічний університет ім.І.Пулюя, м.Тернопіль

У логістичному управлінні великого значення приділяють дослідженню процесам своєчасного постачання на виробничий процес необхідних матеріалів, заготовок, напівфабрикатів тощо. На рівні підприємств постійно починаються зусилля, спрямовані на раціоналізацію своєї діяльності за допомогою оптимізації запасів, скорочення часу обробки матеріалів, автоматизації і введення робототехніки, подальшого поділу праці і т.д. Здійснюючи ці міри, підприємство приймає рішення як на стратегічному рівні (охоплює принципи, які варто дотримувати протягом тривалого періоду часу), так і на оперативному, коли розглядаються питання організаційного характеру, вплив яких у часі обмежений.

Вивчаючи праці таких закордонних фахівців, як Д.Ламбер, Т. Левитт, Р.Шапіро, Л.Штерн дозволяє усвідомити багатий досвід застосування принципів логістики постачання та застосування його у вітчизняній практиці. Але ці наукові надбання необхідно адаптувати до особливостей економічного розвитку України. За останні роки багато уваги приділяється дослідженні матеріально-технічного постачання зокрема і таких українських авторів, як Є.Крикавський, В.Кузнецов, М.Окландер, В.Миколайчук, В.Смиричинський.

В статті проведено дослідження теоретичних та організаційно-економічних підходів щодо формування, функціонування матеріально-технічного забезпечення підприємств. Розкрито основні фактори покращення використання матеріально-технічних ресурсів, обґрунтована стратегія застосування логістичного підходу до управління матеріалопотоками.

Логістика – це наука про оптимальне управління матеріальними, інформаційними та фінансовими потоками в економічних адаптивних системах із синергічним ефектом. А звідси випливає і те, що логістика постачання комплексно охоплює планування, управління та фізичне обслуговування матеріального потоку і потоку купованих частин з необхідним для цього інформаційними потоком з метою його прискорення і мінімізації витрат для всього процесу постачання.

Одна із необхідних систем функціонування логістичного управління є система управління матеріально – технічним забезпеченням. Вона значною мірою відображає початкову стадію технологічного процесу – це

виробництво та постачання необхідних матеріалів, запасів сировини та напівфабрикатів - вхідні інформаційного процесу, перетворені операційною системою на її вихідні - готову продукцію. До обов'язків матеріально-технічного забезпечення входить своєчасна доставка в операційну систему підприємства усіх видів ресурсів (сировини, матеріалів, комплектуючих виробів, технологічного обладнання, інструментів, транспортних засобів, палива, тепло-електроенергії, води, тощо) в обсягах необхідних для нормального функціонування операційного процесу по виробництву необхідної продукції. На вибір форми постачання операційної системи можуть впливати різноманітні фактори. Залежно від цих факторів, операційна система забезпечує себе ресурсами через товарносіровинні біржі, аукціони, різні посередницькі підприємства і власним виробництвом комплектуючих виробів та інше. Забезпечення здійснення процесу перетворення продукції вимагає наявності у організаційній структурі підприємства спеціалізованого структурного підрозділу, який повинен координувати процес матеріально-технічного постачання виробництва та розробляти і впроваджувати заходи щодо зниження витрат матеріальних ресурсів.

Основними функціями відділу матеріально-технічного постачання на підприємстві виділяють наступні:

- проведення маркетингового дослідження ринку постачальників конкретних видів ресурса їх каналів розповсюдження;
- нормування потреби в конкретних видах ресурсів;
- аналіз ефективності використання ресурсів та розробка заходів щодо зниження норм нормативів їх витрачання;
- розробка матеріальних балансів;
- планування матеріально-технічного забезпечення виробництва ресурсами;
- організація транспортування, складського господарства, а в разі необхідності підготовки ресурсів до використання під час виробництва;
- організація забезпечення ресурсами робочих місць;
- організація переробки та реалізації відходів виробництва;
- оптимізація форм матеріально-технічного забезпечення виробництва.

Планування матеріально-технічного забезпечення виробництва вимагає проведення комплексу трудомістких робіт з прогнозування і нормування окремих видів ресурсів на плановий період розробку матеріальних балансів за видами ресурсів (джерелами надходження та напрямками використання), аналізу питомих витрат матеріальних ресурсів за звітний період, планування складських запасів та використання технологічного обладнання та оснащення.

Основними факторами покращання використання матеріально-технічних ресурсів:

- застосування до процесів руху ресурсів сукупності наукових підходів менеджменту;
- оптимізація формування і використання ресурсів;
- удосконалення конструкції або структури продукції;
- удосконалення технології виготовленої продукції;
- застосування матеріалів із завчасно заданими властивостями;
- застосування оптимальних для даних умов форм і методів забезпечення ресурсами;
- стимулювання покращання використання ресурсів.

На вибір конкретної форми забезпечення матеріально-технічними ресурсами суттєво впливають – також і такі фактори, як особливості ресурсу, тривалість його отримання, кількість пропозицій, якість ресурсу тощо.

Отже, враховуючи те, що об'єктом логістичних рішень процесу постачання є облік, аналіз та використання товарно-матеріальних цінностей, що надає своєчасну інформацію про залишки запасів та норми їх використання та дозволяє здійснювати своєчасне постачання матеріалів. Можливі мінімальні терміни постачання та можливі низькі витрати на транспортування, розміщення і складування є безумовним критерієм оптимальної технології постачання.

Визначимо наступні складові сукупного ефекту від застосування логістичного підходу до управління матеріалопотоками на підприємстві:

- налагоджуються партнерські відносини з постачальниками;
- скорочуються простоя обладнання. Це забезпечується тим, що на робочих місцях постійно необхідні матеріали для роботи;
- оптимізуються запаси - це одна з центральних проблем логістики. Утримання запасів вимагає відволікання фінансових засобів, використання значної частини матеріально-технічної бази, трудових ресурсів;
- скорочується чисельність допоміжних робітників;
- поліпшується якість випущеної продукції;
- знижуються втрати матеріалів. Будь-яка логістична операція - це потенційні втрати. Оптимізація логістичних операцій - це скорочення втрат.
- поліпшується використання виробничих і складських площ.